

Kangasala

OKSALLA YLIMMÄLLÄ

Hyvinvointityön vuosiraportti 2025

Sisällysluettelo

- Saatteeksi lukijalle
- Hyvinvointityön rakenne
- Kaupungin hyvinvointikäsite
- Kangasalan hyvinvointi – ja turvallisuussuunnitelman 2022-2025 keskeiset tavoitteet ja niiden toteutus vuonna 2025
 - Tavoite: Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
 - Tavoite: Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen
 - Tavoite: Arjen hyvinvoinnin tukeminen
 - Tavoite: Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen
- Muu hyvinvointia edistävä kehittämistyö vuonna 2025
- Kaupungin konserniyhtiöiden tekemä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö 2025
- Tietoa asukkaiden hyvinvoinnista

Saatteeksi lukijalle

Tämä lakisääteinen hyvinvointityön vuosiraportti 2025 kokoaa yhteen Kangasalan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskeisen työn ja tulokset vuodelta 2025. Vuoden aikana hyvinvointityön poikkihallinnollinen rakenne vakiintui, yhteistyö hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa syveni sekä hyvinvoinnin edistäminen kytkeytyi entistä tiiviimmin kaupungin eri toimialojen toimintaan.

Tämä raportti osoittaa, että Kangasalla hyvinvointia rakennetaan laajasti koko kaupunkikonsernissa arjessa, palveluissa ja elinympäristössä. Työ on kohdistunut eri ikäryhmiin ja elämänvaiheisiin, painottuen lasten ja nuorten hyvinvointiin, mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen, arjen sujuvuuteen sekä turvallisen ja viihtyisän elinympäristön kehittämiseen.

Vuoden 2025 aikana laadittu kaupungin oma hyvinvointikäsitys jäsentää hyvinvoinnin moniulotteisuutta ja kaupungin roolia sen edistämisessä. Hyvinvoinnin edistäminen on koko kaupungin yhteinen tehtävä.

Hyvinvointikoordinaattori

Marjut Hietaniemi

Hyvinvointityön rakenne

Hyvinvoinnin johtoryhmä (Kaupungin johtoryhmä)

Hyvinvoinnin ohjausryhmä

Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Hyvinvoiva kaupunkilainen -ryhmä

Kestävän liikkumisen työryhmä

Nuorten parissa työskentelevien verkosto

Opiskelu-huollon työryhmä

Hyvinvoinnin edistämisen rakenne Kangasalla

- Kangasalan hyvinvointityön poikkihallinnollinen rakenne uudistettiin vuoden 2024 alussa.
- Kaikissa ryhmissä on edustettuna kaupungin eri toimijoita.
- Hyvinvoinnin johtoryhmänä toimii kaupungin johtoryhmä ja hyvinvoinnin ohjausryhmä ohjaa teemaryhmien työskentelyä.
- Jokaisessa teemaryhmässä on kaupungin poikkihallinnollisen edustuksen lisäksi sidosryhmien ja kuntalaisten edustajia.

Kaupungin hyvinvointikäsitys laadittiin vuonna 2025

• Kangasalan kaupungin oma hyvinvointikäsitys

- Perustuu Stiglitzin mallin kuvaamiin hyvinvoinnin ulottuvuuksiin.
- Auttaa tunnistamaan kaupungin roolin hyvinvoinnin edistäjänä huomioiden kaikki hyvinvoinnin osa-alueet.

• Hyvinvointikäsitksen tavoitteena on

- vahvistaa yksilön mahdollisuuksia huolehtia omasta hyvinvoinnistaan
- kehittää olosuhteita, jotka tukevat hyvää elämää

• Kaupunki luo edellytyksiä asukkaiden hyvinvoinnille

- tarjoamalla laadukkaita palveluja
- turvallisen ja viihtyisän elinympäristön
- mahdollisuuksia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Hyvinvointi tarkoittaa

- Terveyttä
- Kasvua ja elinikäistä oppimista
- Mielekäästä arkea ja vapaa-aikaa
- Osallisuutta ja toimijuutta
- Yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta
- Monimuotoista asumista ja työllisyyttä
- Viihtyisää elinympäristöä
- Fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta.

Kasvu ja elinikäinen oppiminen

- Tulevaisuuden osaajien kasvattaminen (varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus)
- Elinikäisen oppimisen mahdollistaminen

Osallisuus ja toimijuus

- Vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen
- Yhteisöjen avustaminen

Fyysinen ja psyykinen turvallisuus

- Varautumisesta viestiminen
- Väkivallan ja tapaturmien ehkäisy
- Yhteisöllisyyden edistäminen
- Turvallisen tilan periaatteiden edistäminen
- Arkiympäristön turvallisuuden edistäminen
- Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen

Vapaa-aika ja arki

- Vapaa-ajan vieton ja harrastamisen mahdollistaminen
- Työ- ja toimintakyvyn edistäminen
- Elinvoiman edistäminen
- Kulttuurihyvinvoinnin mahdollistaminen

Asukkaiden hyvinvointi ja elämänlaatu

Elinympäristö

- Palvelujen saavutettavuuden huomioiminen
- Rakennetun ympäristön esteettömyyden kehittäminen
- Viihtyisän ympäristön luominen ja ylläpitäminen

Terveys

- Elintapojen ja hyvinvointitaitojen tukeminen
- Mielenhyvinvoinnin edistäminen
- Päihdehaittojen ehkäiseminen

Yhteisöllisyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus

- Kaupunkilaisten yhteisten kohtaamisten, kohtaamispaikkojen ja tapahtumien kehittäminen ja edistäminen.

Monimuotoinen asuminen ja työllisyyden edistäminen

- Monimuotoisten asuinalueiden kehittäminen
- Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen

**Kangasalan hyvinvointi – ja
turvallisuuksuunnitelman 2022-
2025 keskeiset tavoitteet
ja niiden toteutus vuonna 2025**

Tavoite: Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen

- Vanhemmuuden tukeminen ja vahvistaminen kaikissa perheiden palveluissa
- Yhteisöllisyyden edistäminen ja vahvistaminen
- Hyvinvointia ja terveyttä edistävien elintapojen ohjaaminen ja edistäminen
- Kestävän liikkumisen edistäminen
- Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin liittyminen
- Hyvinvointialueen ja kaupungin yhdyspintatyöskentelyn kehittämiseen ja hyvinvointialueen valmisteluun osallistuminen

Strateginen johto

Toteutunut toiminta

koulujen liikennekasvatuksen kehittäminen

Osana Kestävän liikkumisen työryhmän toimenpiteitä.

Nuorisovaltuuston ja valtuuston yhteistyö

esim. yhteiset iltakoulut ja kummivaltuutettutoiminta.

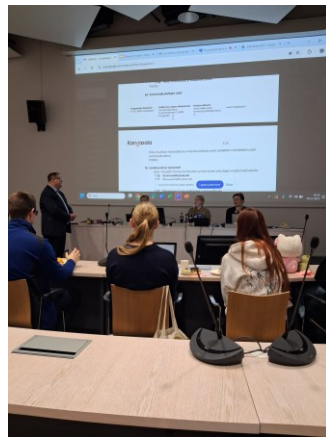
Alle 30-vuotiaiden nuorten lakisäateisen Ohjaamo-toiminnan käynnistyminen.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Koulujen toimenpiteet turvallisen liikkumisen edistämiseksi vaikuttavat perheiden ja lasten liikennetottumuksiin.

Nuorisovaltuuston osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen.

Tarjottiin nuorille kuntalaisille kerran viikossa mahdollisuus maksuttomaan matalankynnyksen kasvokkaiseen neuvonta- ja ohjauspalveluun heidän hyvinvointinsa tukemiseksi yhteistyönä muiden toimijoiden kanssa.

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Vanhempainillat varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä huoltajille.	Tietoisuuden lisääminen ja osallisuuden mahdollistaminen.
Tervetuloa esiopetukseen –video huoltajille ja lapsille.	Video madaltaa kynnystä esiopetuksen aloittamiseen. Tämä vahvistaa lapsen turvallisuuden tunnetta ja tukee kodin ja esiopetuksen välistä yhteistyötä.
Päiväkotipihojen ja -tilojen tarjoaminen vapaa-ajan käyttöön. Perheiden pihatreffien mainostaminen varhaiskasvatuksessa.	Tukee perheiden yhteisöllisyyttä sekä kannustaa perheitä viettämään aikaa yhdessä ulkoillen.
Varhaiskasvatuksen ja Pirhan neuvoloiden ja kehitystä tukevien palvelujen yhteispalaverit.	Verkostomainen työote vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia sekä palveluiden yhteensovittamista.

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Varhaiskasvatus- ja esiopetushenkilöstön lastensuojeluosaamista vahvistava koulutus.</p> <ul style="list-style-type: none">• Koulutus järjestettiin yhteistyössä Pirhan kanssa.	<p>Henkilöstön osaamisen vahvistamista lasten hyvinvoinnin turvaamiseksi.</p>
<p>Hyvinvointia edistävä viestintä varhaiskasvatuksen perheille.</p> <ul style="list-style-type: none">• Viestinnässä hyödynnetty eVaka järjestelmää.	<p>Lapsiperheiden hyvinvointi ja tietoisuus eri palveluista vahvistuu.</p>

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta

Vanhempainillat vuosiluokkaistetun suunnitelman mukaisesti jokaisessa koulussa.

Kerho- ja harrastustoiminta koulupäivien yhteydessä.

Alueelliseen opiskeluhoitotyöryhmään aktiivinen osallistuminen.

Lisäksi muut yhteistyöpalaverit Pirhan kanssa.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Huoltajien tietoisuus ja ymmärrys kasvanut, lisää myös lasten ja nuorten hyvinvointia perheissä.

Lisännyt mahdollisuutta liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Lisännyt molemminpuolista tietoisuutta ja yhteistyötä sekä vahvistaa palveluiden yhteensovittamista.

Kuvat: Opa Latvala

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Kulttuuripalveluiden tapahtumatuotanto.	Kulttuuripalveluiden tapahtumat edistävät ja vahvistavat yhteisöllisyyttä.
Prosenttitaide Ruutanan uudessa koulussa ja Omenatarhan pienten lasten yksikössä.	Taide oppimisympäristöissä lisää hyvinvointia ja tarjoaa mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja osallistumiseen.

kuva Jussi Koivunen: Jenni Yppäriä - Omppula

Kuva: Kangasala-talo / Tiia Ennala

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Lasten ja nuorten osallistaminen kaupunkisuunnitteluun.

- Aloitteita varten luotiin paikkatietoalusta ja toimintamalli aloitteiden viemiseksi paikkatietoon, jotta ne pystytään huomioimaan kaupungin toiminnassa pitkän tähtäimen suunnitelmien ja ohjelmien tavoitteita asetettaessa (esim. Viheralue- ja ulkoliikuntapaikkaohjelma ja Kaavoituskatsaus).
- Osallistumiselle on laadittu omat nettisivut, joiden tarkoituksena on varmistaa, että lapset ja nuoret tietävät, miten he voivat vaikuttaa kaupunkiympäristön kehittämiseen.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Aloitteiden ja osallistumisen vaikutukset realisoituvat rakennettuun ympäristöön pääsääntöisesti pitkällä aikajänteellä.

Vaikuttamismahdollisuuksien esiintuomisella voidaan kuitenkin arvioida olevan positiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Lasten ja nuorten näkemysten huomioiminen paremmin heitä koskevissa hankkeissa ja niiden osallistamisessa.

- Osa Unicefin lapsiystävällinen kunta- työtä
- Yhtenä tavoitteena lasten ja nuorten parempi tavoittaminen muun muassa kaupungin järjestämässä sähköisissä kyselyissä.
- Yhteystyötahoiksi lasten ja nuorten osallistamisessa tunnistettiin muun muassa lähipäiväkodit, lähikoulut, erityis-/voima-/siltaluokat, nuorisovaltuusto, nuorisotilat ja etsivä nuorisotyö sekä vanhempainyhdistykset.
- Mobilian leikkikentän kysely vuonna 2025 toimi pilottina lasten ja nuorten parempaan tavoittamiseen osallistamisessa suunnitteluhankkeiden osalta.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Pilotista saatiin hyviä tuloksia, ja samaa toimintamallia jatketaan myös seuraavissa kyselyissä (lapsia ja nuoria koskevat hankkeet). Lapset ja nuoret pääsevät täten paremmin vaikuttamaan heitä koskeviin hankkeisiin ja he tulevat entistä paremmin kuulluiksi.

Kokemus osallisuudesta lisää yleisesti lasten ja nuorten hyvinvointia, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Lamminrahkaan rakennettiin pulkkamäki.

- Pulkkamäki tehtiin Lamminrahkan koululaisten tekemän aloitteen pohjalta.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Vaikutukset paikallisia, mutta positiivisia. Lapset pääsivät oppimaan kuntalaisvaikuttamisen keinoja. Kokemus osallisuudesta lisää yleisesti lasten ja nuorten hyvinvointia, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin.

Lapsiystävällinen kunta kehittämistyötä vuonna 2025

Koko kaupungin
henkilöstö ja
luottamushenkilöitä
koulutettiin lapsen
oikeuksista

Varhaiskasvatuksen ja
nuorisopalveluiden
henkilöstön koulutus:
Väkivallan tunnistaminen
Puheeksi ottaminen
Ehkäisy

Turvallisemman tilan
periaatteet kouluille

Yhdenvertaisuus
Yhteisöllisyys ja osallisuus

Lasten ja nuorten
osallisuus
kaupunkisuunnittelussa

Oppilaskuntatoiminnan
käsikirja käyttöön

Yhtenäiset toimintatavat
eri kouluissa

Ohjeistuksen laatiminen
lasta koskeviin
hallinnollisiin
yksilöpäätöksiin

Tavoite: Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

- Osallisuuden edistäminen, yksinäisyyden ehkäisy
- Mielen terveysosaamisen vahvistaminen perustason palveluissa
- Yhteisöllisyyden edistäminen
- Ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen
- Lähiluonnon hyödyntäminen mielen hyvinvoinnin edistämiseksi ja liikuntaan aktivointi
- Kulttuurihyvinvoinnin käytön vahvistaminen ja palveluohjauksen kehittäminen

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Kiusaamisen ehkäisyn koulutusta varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluiden henkilöstölle.</p> <ul style="list-style-type: none">• Pisarapuuttumisen mallin koulutusta.• Miniverso –osaamista (osaamisen ylläpito).	<p>Henkilökunnan osaamisen vahvistaminen kiusaamisen ennaltaehkäisyyn sekä varhaiseen puuttumiseen.</p>
<p>Varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköt hyödyntävät ulkoilussa lähiympäristöä.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa lasten kanssa liikutaan päivittäin.</p>	<p>Lähiluonnossa ulkoilu ja päivittäinen liikkuminen vahvistavat lasten fyysistä terveyttä, motorisia taitoja ja keskittymiskykyä. Luontoympäristö tukee myös mielenterveyttä ja luo myönteisiä arjen rutiineja. Varhain omaksutut liikuntatavat edistävät hyvinvointia pitkälle tulevaisuuteen.</p>
<p>Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa sekä opetus- ja koulutuspalveluissa toteutetaan Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaista toimintaa.</p>	<p>Kaikki lapset ja nuoret osallistuvat ikäryhmänsä mukaiseen kulttuurikasvatussuunnitelman mukaiseen ohjelmaan. Lasten ja nuorten kulttuurihyvinvointi lisääntyy.</p>

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta

Hyvinvointitaitosuunnitelman mukainen opetus kaikilla vuosiluokilla.

Kouluun kiinnittymisen sekä oppimisen merkityksellisyyden ja mielekkyyden korostaminen.

- Yhtenä painopisteenä opetus- ja koulutuspalveluissa
- Toteutus kouluissa lukemattomin eri tavoin.

Opetuksen yhteistyö Mieli ry:n ja Ehyt ry:n kanssa

- Oppitunteja, luentoja, koulutusta mielen hyvinvoinnista ja päihdehaitoista.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Lisännyt oppilaiden laajoja hyvinvointitaitoja.

Lisännyt yhteisöllisyyttä, kouluun kiinnittymistä ja mielen hyvinvointia.

Lisännyt oppilaiden tietoisuutta mielen hyvinvoinnista ja päihteiden vaikutuksista.

Kuva: Opa Latvala

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Kulttuuripalveluiden tapahtumatuotanto sekä näyttelytoiminta.</p> <ul style="list-style-type: none">Näyttelyt Taidetila Terrassa ja Sahalahden museomakasiinissa.	<p>Kulttuuri ja taide edistävät tutkitusti hyvinvointia. Osallistuminen näihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin tarjoaa välineitä myös yksinäisyyden ehkäisyyn.</p>
<p>Yhteisötaideteoksen toteutus.</p> <ul style="list-style-type: none">Pirhan ja paikallisen kuvataiteilijan kanssa osana Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelmaa.	<p>Yhteisötaideteoksen toteuttaminen vahvisti yhteisöllisyyttä ja edisti myös kulttuurihyvinvointia.</p>

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Nuorisopalvelut tarjoaa nuorisotiloja nuorten kokoontumisille.	Nuorten yksinäisyyden vähentyminen ja yhteisöllisyyden kokemukset sekä turvallisten aikuisten saatavilla olo.
Nuorisovaltuuston toiminnan tukeminen. <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="104 575 1057 789">• Nuorten ääni on saatu kuuluviin kaupungin päätöksenteossa (aloitteet, keskustelut viranhaltijoiden kanssa, vuoden teema).	Nuorisovaltuuston jäsenet ovat saaneet kokemusta vaikuttamisesta ja nuoria koskevat päätökset ovat vaikuttaneet koko kaupungin nuoriin.
Nuorten psyykkinen valmentaja -koulutus nuoriso-ohjaajille.	Nuorten mielen hyvinvoinnin tukemisen osaaminen vahvistui.
Nuorisopalvelut järjestänyt tapahtumia laavuilla.	Nuorille on tarjottu kokemuksia lähiluonnosta ja sen positiivisista vaikutuksista hyvinvointiin.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Lähiluonnon hyödyntäminen mielen hyvinvoinnin edistämiseksi ja liikuntaan aktivoinnissa.

- Kaarinanpolun pitkospuita peruskorjattiin noin yhden kilometrin matkalta.
- Melontareittisuunnitelmaa tehtiin Vesijärvelle.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Lähiluonnolla ja monipuolisilla ulkoliikuntapalveluilla on suuri merkitys mielen hyvinvointia vahvistavana tekijänä.

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin kehittämistyö

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen <ul style="list-style-type: none">Asukkaat äänestivät vuoden 2025 rahojen käyttökohteeksi koulujen oppilaskuntien toiminnan.	Vahvistettiin kaupunkilaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä torjuttiin yksinäisyyttä.
Vuoden nuoren ja vuoden vapaaehtoisen palkitseminen.	Asukkaiden osallisuuden edistäminen ja vapaaehtoistoiminnan arvostuksen nostaminen.
Järjestöyhteistyön kehittäminen <ul style="list-style-type: none">Järjestöjen aktiivinen tiedottaminen.Järjestötoimijoiden kouluttaminen.Järjestöjen verkostoitumisen edistäminen esim. Järjestöpiknik ja järjestötreffit.Tiivis yhteistyö kolmen vapaaehtoisen järjestöagentin kanssa.Kaupunki tuki paikallista yhdistys- ja järjestötoimintaa jakamalla toiminta- ja kohdeavustuksia.	<ul style="list-style-type: none">Kaupungin ja järjestötoimijoiden yhteistyön vahvistaminen.Monipuolisen ja laadukkaan järjestötoiminnan tarjoaminen asukkaille.Asukkaiden ja järjestötoimijoiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen.
Vaikuttamistoimielinten kuuleminen kaupungin eri hankkeissa ja kehittämistyössä.	Erilaiset väestöryhmät tulevat huomioiduksi kaupungin toiminnassa.

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin kehittämistyö

Toteutunut toiminta

Alueellisen PAKKA-työn käynnistäminen

PAKKA-työ on ehkäisevää päihdetyötä, jossa kunta, viranomaiset ja elinkeinotoimijat tekevät yhteistyötä päihteiden saatavuuden ja käytön vähentämiseksi.

- Toteutettiin muun muassa energijuomavetoisuus.
- Pirhan toteuttamien ikärajavälön ostokokeiden tulosten kuntakohtaisten tulosten läpikäynti.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Vähentää päihdehaittoja ja tukee turvallisempaa ja terveellisempää arkiympäristöä kuntalaisille, erityisesti lapsille ja nuorille.

Energijuomavetoisuus

Tiesitkö, että energijuomat ovat happamia ja edistävät hammaskiilteen eroosiota hampaissa? Hammaskiille ei uusiudu. Suojaa sitä!

Käytkö kierroksilla?

Energijuomien kofeiini voi häiritä nukahtamista ja unta, aiheuttaa levottomuutta ja sydämen tykytystä. Jollekin jo yksi energijuoma voi olla liikaa.

Nopea buusti houkuttaa, mutta riittävä lepo on jaksamisen edellytys. Väsymys on kehon viesti – ei virhe.

Alle 15-vuotiaille ei suositella energijuomia lainkaan.
Alle 18-vuotiaille kofeiinin enimmäisaantisuositus on 3 mg/kg/vrk.
Yhdessä energijuomatölkissä on kofeiinia vaihdellen 100–200 mg.

pirha.fi/hyvinvointiaelintavoilla

Pirkanmaan hyvinvointialue

Tavoite: Arjen hyvinvoinnin tukeminen

- Elintapojen tukeminen ja ohjauksen vahvistaminen
- Ravitsemussuunnitelman toteuttaminen palvelukeskuksissa
- Kaupunkilaisten kannustaminen liikkumaan
- Kestävän liikkumisen ohjelman toteuttaminen
- Arjen ympäristöjen kehittäminen
- Muuttuvan kaupungin kehittäminen

Strateginen johto

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Kaupungin verkkosivujen uusiminen. <ul style="list-style-type: none">• Erityisesti käytettävyyden, osallisuuden ja kansainvälisyyden näkökulmasta.	Verkkosivulla vierailija löytää laajan tapahtumakalenterin, menovinkkejä, tietoa palveluista ja mahdollisuuksista useilla eri kielillä.
Kestävän liikkumisen työryhmän viestintätoimenpiteet. <p>Toimenpiteitä toteutettu vuosikellon mukaisesti.</p>	Kuntalaisten tietoisuus kestävän liikkumisen vaihtoehtoista ja tapahtumista on lisääntynyt viestinnän myötä.

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa noudatetaan ruokakasvatussuunnitelmaa ja toteutetaan varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksia.	Lasten hyvinvointitaidot kehittyvät ja hyvinvointi vahvistuu.
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa muokataan kasvu- ja oppimisympäristöjä.	Kasvu- ja oppimisympäristöt kannustavat lapsia liikkumaan arjessa.
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa tutustutaan lähiympäristöön ja kannustetaan lapsiperheitä liikkumaan lapsille tutuissa ympäristöissä. mm. Kangasala-areena, jäähalli, urheilukentät.	Lasten ja perheiden hyvinvointi vahvistuu.

Kuva: Opa Latvala

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Liikuntaneuvonnan tarjoaminen kuntalaisille (myös ravintoneuvonta).	Yksilöiden ja perheiden hyvinvointi paranee.
Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelman edistäminen.	Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelma tähtää asukkaiden hyvinvointiin ja arjen ympäristöjen kehittämiseen ja vahvistamiseen.
Lainattavan liikuntavälinekokoelman ylläpito ja kehittäminen.	Madaltaa kynnystä kokeilla liikuntalajeja.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Kasvisruokavaihtoehto vapaasti valittavissa linjastoruokailussa.

Kouluruokaraadit ja mieliruokakyselyt.

Robottiin hyödyntäminen ylläpitosiivouksessa.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Kasvien monipuolinen käyttö osaksi terveellisiä elämäntapoja mahdollisimman nuorena.

Lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan ruokalistojen sisältöön, mikä lisää halukkuutta osallistua ruokailuun yläkouluissa ja lukiossa.

Robotti-imureiden säännöllinen käyttö siivouksessa parantaa sisäilman laatua.

Kuvat: Opa Latvala

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Kuulutettiin voimaan Kulkustien alueen kävelyn ja pyöräilyn verkkoa täydentävä asemakaava ja ydinkeskustan elävyyttä kehittävä asemakaavamuutos.	Asemakaavojen vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin ovat välillisiä eli realisoituvat vasta, kun niiden mahdollistama toiminnallisen ja fyysisen ympäristön muutos toteutuu.
Kaupunkilaisten kannustaminen liikkumaan: <ul style="list-style-type: none">• Omenatarhan pienten lasten yksikön liikunnallisen pihan rakentaminen.• Kaarinanpolun peruskorjaus.• Liikuntareitin Kirkkoharju- Vatiala peruskorjaus.	Liikunnallinen elämäntapa tukee kuntalaisten jaksamista arjessa ja yleistä hyvinvointia sekä ehkäisee monia sairauksia.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Arjen ympäristöjen kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kävelyopasteiden lisäys keskustaan (tori-Kirkkoharjun näkötorni).• Luontotietotaulujen suunnittelu Kirkkojärven Natura-alueelle.• Opinnäytetyö: Puulajiston monipuolistaminen Kangasalan puistoalueilla.• Puulajisuunnitelmien tekeminen puistoalueille.• Torin suunnitelmissa on huomioitu oleskelun ja viihtymisen näkökulmat asukkaiden kannalta.	<p>Esteettinen, monipuolinen ja turvallinen ympäristö lisää arjen ja mielen hyvinvointia.</p>

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta

Kestävän liikkumisen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämiseksi laaditut hankkeet

- Pyöräilyn pääverkon suunnittelu Ilkon alueella.
- Mt 3404 Korvenperäntien jalkakäytävän ja pyörätien tiesuunnitelman laatiminen.
- Lamminrahkan pohjoisosan infran rakentaminen.
- Kehä 2-tiesuunnitelman laadinta sisältäen seudullisen pyöräilyn pääverkon suunnittelun.
- Kävely-ympäristön painottaminen torin suunnittelussa.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Kestävän liikkumisen edellytyksien rakentaminen lisää arjen liikkumista ja mahdollistaa kävelyn ja pyöräilyn kulkutavan lisääntymisen.

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin kehittämistyö

Toteutunut toiminta

Euroopan liikkujan viikkoon osallistuminen.

- Useiden palvelualueiden järjestämää ohjelmaa.
- Mukana palvelualueista mm. opetus, varhaiskasvatus, liikuntapalvelut, järjestöyhteistyö ja viestintä.
- Ohjelmassa mm. liikuntapalveluiden pyöräilyvideo, heijastimia jaossa, viestintää teemaan liittyen, Pirhan Lähitorin ja liikkumisen tuen palveluavustajien opastuksella joukkoliikennetietä.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Kuntalaisten kannustaminen liikkumaan kestäväillä tavoilla.

Tavoite: Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen

- Laadukkaan asuinympäristön rakentaminen
- Uuden Lamminrahkan asuntoalueen rakentaminen
- Kestävän ja turvallisen liikkumisen edistäminen
- Koulumatkojen kokonaisvaltaisen suunnittelun edistäminen
- Lähijunan toiminnan edistäminen
- Ympäristö- ja taideohjelman toimeenpano
- Kaupungin tapahtumallisuuden edistäminen

Strateginen johto

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Ilmaisten ja saavutettavien tapahtumien järjestäminen eri kohderyhmille ja niiden markkinointi.	Eri kohderyhmät kokevat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tullessaan erilaisiin kaupungin järjestämiin ja mainostamiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin.
Palveluliikenteestä viestiminen kohderyhmille. <ul style="list-style-type: none">• Kaupunki-infolla.• Eläkeläisjärjestöille	Palveluliikenteestä viestiminen parantaa asukkaiden mahdollisuuksia liikkua, asioida ja osallistua arjen toimintoihin. Tämä lisää itsenäisyyttä, vähentää yksinäisyyttä ja vahvistaa koettua turvallisuutta.

Sivistyskeskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa on varmistettu lapsille turvallisista kasvu- ja oppimisympäristöistä.	Lasten omatoiminen turvallinen liikkuminen kasvu- ja oppimisympäristössä vahvistuu.
Lapset osallistuvat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa liikenneturvallisuuskasvatukseen.	Perheiden turvallinen liikkuminen vahvistuu.
Lapsia osallistetaan päiväkodin pihojen suunnitteluun.	Päiväkotien pihat kannustavat lapsia liikkumaan ja ne houkuttelevat lapsiperheitä liikkumaan pihossa myös vapaa-aikana.
Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelman toteuttaminen. <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="104 1096 1049 1143">• Sisältää Lamminrahkan taideohjelman	Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelma tähtää asukkaiden hyvinvointiin ja arjen ympäristöjen kehittämiseen ja vahvistamiseen.
Werkfest- urkutapahtuman tukeminen suur tapahtuma-avustuksella.	Kaupungin tapahtumallisuutta edistettiin tukemalla kansainvälisen tason urkutapahtumaa.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Seudun lähijunaliikenteen seisakkeiden esisuunnittelu käynnistettiin yhteistyössä Väyläviraston ja seudun kuntien kanssa.	Vaikutus on ehdollinen seisakkeiden toteutus- ja liikenteen hankintapäätöksiin.
Lamminrahkaan valmistui rakennushankkeita. <ul style="list-style-type: none">• Kaksi kerrostalohanketta (yhteensä kolme kerrostaloa)• Yksi iso rivitalohanke (yhteensä 7 rivitaloa)• Neljä pientalohanketta.• Valmistuneita asuntoja oli yhteensä 160.	Uudella ja laadukkaalla asuntotuotannolla, alueen luonto- ja ulkoilumahdollisuuksilla sekä aluetta elävöittäväillä tapahtumilla on hyvinvointia parantava vaikutus.
Lamminrahkassa Mossin Puistokadun yli menevä Hikipingon silta sai lokakuussa uudet ja odotetut portaansa.	Portaat helpottavat ulkoilureitille pääsyä ja luovat turvallisen ja joustavan yhteyden pääkadun ja ulkoilureitin välille.

Tekninen keskus

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Laadukkaan asuinympäristön rakentaminen.</p> <ul style="list-style-type: none">• Omenatarhan pienten lasten yksikön rakentaminen.• Liuksialan koulun peruskorjaus (valmistuu v.2026).• Tursolan päiväkodin pihan peruskorjaus (jatkuu v. 2026).• Lemetyn asemakaava-alueen rakentaminen.• Mobilian leikkikentän peruskorjaus.	<p>Turvallinen, terveellinen, toimiva ja viihtyisä asuinympäristö edistää kuntalaisten hyvinvointia ja tukee arkea.</p>
<p>Uuden Lamminrahkan asuntoalueen rakentaminen.</p> <ul style="list-style-type: none">• Lamminrahkan pohjoisosan rakentamisen aloittaminen (jatkuu v.2026).	<p>Turvallinen, terveellinen, toimiva ja viihtyisä asuinympäristö edistää kuntalaisten hyvinvointia ja tukee arkea.</p>
<p>Ympäristö- ja taideohjelman toimeenpano.</p> <ul style="list-style-type: none">• Omenatarhan pienten lasten yksikön hanke sisälsi prosenttiperiaatteella hankitun taideteoksen.	<p>Taiteen toteuttaminen arkiympäristöön parantaa yleistä hyvinvointia.</p>

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin edistämistyö

Toteutunut toiminta

Kulttuuri- ja hyvinvointitori

- Tapahtumassa paikalliset järjestötoimijat pääsevät esittelemään toimintaansa kuntalaisille.
- Tapahtumaan osallistui n. 60 näytteilleasettajaa ja 1100 kävijää.

Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin

Asukkailla on mahdollisuus tutustua järjestötoimintaan sekä löytää uusi harrastus tai yhteisö. Tapahtuma edistää myös järjestöjen välistä verkostoitumista. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisäävä tapahtuma.

Kuvat: Kangasala-talo / Tiia Ennala

**Muu hyvinvointia edistävä
kehittämistyö vuonna 2025**

Strateginen johto

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Kotoutumisen walk in- neuvonta- ja ohjauspalvelu maahan muuttaneille kuntalaisille.	Perheiden, lasten ja nuorten osallisuus sekä tieto kaupungin ja muiden toimijoiden tarjoamista eri palveluista ja mahdollisuuksista kasvoi.
Rekry-tori tapahtuma. <ul style="list-style-type: none">• 21.1.2025 Kangasala Areenalla.	Nuorille tarjottiin tietoa työpaikoista, kesätyöstä, harjoittelupaikoista ja koulutusmahdollisuuksista.

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin kehittämistyö

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Kaupungin hyvinvointikäsitteen laatiminen.	Hyvinvointikäsite auttaa kaupungin toimijoita tunnistamaan oman roolinsa asukkaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisessä huomioiden hyvinvoinnin eri osa-alueet.
Kaupungin hyvinvointirakenteen mukaiset työryhmät kokoontuivat säännöllisesti.	Poikkihallinnollisuus tukee yhteisen tilannekuvan rakentamista ja yhteistyön tiivistämistä asukkaiden hyvinvoinnin edistämisessä. Ryhmissä mukana sidosryhmien (mm. Pirha) ja kuntalaisedustajia, jolla varmistetaan kuntalaisnäkökulma ryhmien työskentelyssä.
Uuden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatiminen poikkihallinnollisesti ja luottamushenkilöitä sekä vaikuttamistoimielimiä osallistaen.	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma ohjaa tulevaa hyvinvointityötä.

Pirhan ja kuntien
HYTE-neuvottelut

Yhteisösozialii-
työn yhteistyön
käynnistyminen

Energiajuomave-
toomus

Elintapaneuvon-
nan yhteistyö

Yhteinen
viestintättyö

Yhdyspintakysely

Hyvinvoinnin edistämisen yhdyspintatyötä Pirhan kanssa

Maakunnallinen
perhekeskusver-
kosto

Hyvinvointikoordi-
naattoreiden
verkosto

Lähitoritoiminnan
yhteistyö

Teemaviikkoihin
liittyvä yhteistyö

Yhteinen
varautuminen ja
valmiussuunnittelu

Kulttuurihyvinvoin-
nin yhteistyö

Vanhus- ja
vammaisneuvosto-
jen sihteerien
yhteistyö

Ehkäisevä
päihdetyö
(mukaan lukien
PAKKA-työ)

Pirhan edustus
kaupungin HYTE-
ryhmissä

Kumppanuus
Pirhan PIRKKO-
hakkeessa

Ehkäisevä
väkivaltatyö

**Kaupungin konserniyhtiöiden
tekemä hyvinvoinnin ja
terveyden edistämistyö 2025**

Kangasalan Jäähalli Oy 2025

Jäähallin toiminta kannustaa kaupunkilaisia liikkumaan yksin, yhdessä perheen kanssa tai seurassa.

Monipuolistaa koulujen liikuntatuntien sisältöjä

Kaikkiaan jäähallilla on vuosittain yli 100.000 käyttäjää.

Kangasalan Jäähallissa käytetään vuosittain n. 4500 jäävuoroa.

Koulujen ja päiväkotien käytössä on vuosittain noin 340 jäävuoroa.

Sunnuntaisin ja keskiviikkoisin yleisöluisteluvuorot sekä mailallisille, että mailattomille luistelijoille.

Suurin käyttäjä Kangasalan Kisa Eagles.

Kangasala-talo Oy 2025

Tapahtumia, iloa, jännitystä ja hyvinvointia laajalla skaalalla.

K-kino
269
elokuvaesitystä

Kaupungin
ainoa
elokuvateatteri
laajalla
ohjelmistolla

- Kimmo Pyykkö –
taidemuseo
- Kaksi vaihtuvaa näyttelyä
 - Yksi pysyvä näyttely
 - Lähes 200 opaskierrosta, tapahtumaa tai teemapäivää.

125 tilaisuutta
Kulttuuri ja
tapahtumatoiminta
Kangasala-
salissa

Ilmaispäivät
madaltavat
kynnystä kaikkien
osallistumiselle.

Uimahalli Kuohu

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Aikuisten uintikurssit ja yksityisuimaopetus.	Aikuisten uimataidon kehittäminen lisää mielekkyyttä uintiharrastukseen.
Vesijumppien järjestäminen Hydrohex-vesitreeneilaitteet.	Vesijumppa on monipuolista ja tehokasta liikuntaa, joka soveltuu lähes kaikille ja mahdollistaa liikkumisen itselle sopivalla teholla myös omaehtoisesti Hydrohex-laitteilla.
Senioripäivien järjestäminen (7 kpl). <ul style="list-style-type: none">• Senioripäivien asiakasmäärä oli 1 856.	Kangasalan kaupungin liikuntapalveluiden ja uimahalliyhtiön yhteistyössä tarjoamat maksuttomat uintipäivät eläkeläisille ja 65-vuotta täyttäneille motivoivat eläkeläisiä vesiliikunnan pariin ja edistävät yhteisöllisyyttä.

Uimahalli Kuohu

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
Tapahtumien yhteydessä uintilipun hintaan sisältyvät vesijumpat.	Mm. Hyvinvointiviikolla, uimataitoviikolla ja vuodenvaihteessa Kuohun ohjattuihin vesijumppiin pääsi osallistumaan uintilipun hinnalla. Tämä kannusti asiakkaita kokeilemaan vesijumppaa.
Aikuisille soveltuvia tapahtumia: kuten tunnelmointiviikko, hyvinvointiviikko, kynttiläuinnit ja aquakino-elokuvatapahtuma.	Uimahallin tapahtumat kannustavat kaupungin asukkaita uimahallille ja niihin liittyvän markkinoinnin kautta uimahalli saa näkyvyyttä.
Uimahalli vuokraa tiloja ja altaita seuroille, yhdistyksille ja yrityksille.	Seurat ja yhdistykset järjestävät uimahallissa jumppia, uinninopetusta, uimahyppyjen opetusta vesijumppia. Uimahallin tiloissa vuokralaisina toimii hyvinvointialan yrityksiä.

Uimahalli Kuohu

Toteutunut toiminta	Arvio vaikutuksista kuntalaisten hyvinvointiin
<p>Koululaisuintien, vauva- ja perheuintien, erityisuintien, lasten uimakoulujen ja koululaisten harrastuskerhojen järjestäminen.</p>	<p>Uimataito antaa lapsille ja nuorille valmiudet vesiliikuntaharrastukseen ja edistää vesiturvallisuutta. Lisäksi ryhmätoiminnassa lapset saavat positiivisia yhdessäolon ja liikunnan kokemuksia.</p>
<p>Nuorille (12-18 v) suunnatun maksuttoman allasdiscon järjestäminen yhteistyössä kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.</p>	<p>Nuorille suunnattu allasdisco antoi nuorille mahdollisuuden viettää yhdessä aikaa turvallisessa ympäristössä ja liikunnan parissa.</p>
<p>Tapahtumatoiminnan järjestäminen perheille. Esim. Koululaisten lomaviikkojen tapahtumat, Polskis-pupun synttärit, Vesisankarit, uimahallidisco sekä isovanhempien ja lasten yhteinen uimahallipäivä, elokuvatapahtumassa myös lasten näytös.</p>	<p>Perheiden hyvinvoinnin ja yhteisen ajanvieton tukeminen. Vesiliikuntaharrastuksen valmiuksien kehittäminen.</p>

Tietoa asukkaiden
hyvinvoinnista

Väestörakenne

Kangasala	2023	2024	2025
Koko väestö	33 473	33 951	34 379
0 - 14-vuotiaat, % väestöstä,	19,2	17,4	17,3
15 - 64-vuotiaat, % väestöstä	61,0	61,2	61,3
65 - vuotiaat, % väestöstä,	21,2	21,4	21,4

Arjen ympäristöt

Liikenne ja liikenneturvallisuus	2024	2025
Joukkoliikenteen matkamäärät	1 267 619	1 307 865
Palveluliikenteen matkamäärät	-	5300
Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet	17	11
Tieliikenneonnettomuuksissa vakavasti loukkaantuneet	0	0
Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet	2	2

Liikuntapaikat ja -reitit	2024	2025
Liikuntapaikkojen lukumäärä	234	-
Liikuntareittien pituus km yhteensä	229.93	-

Turvallisuus

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	31	26
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	19	19
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	26	20
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %	2023	2025
4. ja 5. luokan oppilaista	18	13
8. ja 9. luokan oppilaista	15	8
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	2	7
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9	6
Rikokset	2023	2024
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	4,8	4,3
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta	2,1	2
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta	24,9	20,1
Tapaturmat	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	267,5	240,9

Vapaa-aika ja harrastaminen

Nuorisotyö	2024	2025
Nuorisotilatoiminnassa mukana olevien nuorten määrä	950	1 025
Nuorisotilojen (4 nuorisotilaa) kävijämäärät	12 557	10 411

Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa, %	2023	2025
4. ja 5. luokan oppilaista	-	89
8. ja 9. luokan oppilaista	-	84
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	-	76
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	-	87

Harrastamisen malli	2024	2025
Kerhoja, kpl	130	125
Osallistuneita lapsia/nuoria	1266	1277

Koulujen kerhotoiminta	2024	2025
Kerhoja, kpl	73	54
Osallistuneita lapsia/nuoria	667	489

Vapaa-aika ja harrastaminen

Liikuntapalvelut	2024	2025
Liikuntaryhmien määrä ja ryhmien osallistujamäärä	29/ 437	28/ 475
Liikuntaneuvonta, asiakasmäärä	142	107

3. Sektorin avustukset	2024	2025
Avustetut yhdistykset, Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävät avustukset	24	26
Avustetut kulttuuriyhdistykset, säätiöt ja työryhmät/jäsenmäärä	24 / 1 390	30 / 1 390
Avustetut liikuntaseurat/jäsenmäärä	23 / 9 819	25 / 10 863
Avustetut nuorisojärjestöt, kpl/jäsenmäärä	11 / 2 932	11 / 2 621

Kulttuuripalvelut ja vapaasivistystyö	2022	2024
Lähimpään kirjastoon enintään 3 km, % asukkaista	52	53
Lähimpään kirjastoon enintään 10 km, % asukkaista	93,3	94
Kirjaston lainaukset / asukas	19,8	20,4
Kirjaston käynnit/asukas	8,9	9,3
Näyttelyt (Taidetila Terra & Sahalahden museomakasiini) / kävijämäärät	22 / 22 111	12 / 20 745
Kulttuuritapahtumat (järjestetyt ja koordinoit) / kävijämäärät	46 / 16 206	49 / 18 143
Kesäteatterin kävijämäärät	15 070	15 802
Kansalaisopiston osallistujamäärä	4 729	4 596
Taiteenperusopetus oppilasmäärä	333	344

Elintavat

Heikko fyysinen toimintakyky, %	2023	2024	2025
5. luokan oppilaista	27,9	31,1	21,9
8. luokan oppilaista	32,6	28,6	40,6

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	26	23
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	33	36
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	23	16

Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), Pirkanmaa	2024
20 - 64-vuotiaat	61,2
65 vuotta täyttäneet	65,9

Ei syö koululounasta päivittäin, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	34	38
ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	38	51
lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	21	25

Nukkuu arkisin vähintään 8 tuntia (%)	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	64	62
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	49	47
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	57	55

Mielen hyvinvointi

Depressiolääkkeistä korvausta saaneet	2023	2024	2025
18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	9,6	9,1	-
25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	11	11	-
65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	12,8	13,5	-
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu	2023	2024	2025
% 8. ja 9. luokan oppilaista	22	-	22
% ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	16	-	15
% lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	10	-	14

Elämänlaatu

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %	2023	2025
4. ja 5. luokan oppilaista	83	88
8. ja 9. luokan oppilaista	64	66
1. ja 2. vuoden opiskelijoista	71	70
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	70	77

Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus %, Pirkanmaa	2024	2025
20 - 64-vuotiaat	47,7	-
65 vuotta täyttäneet	45,3	-

Päihteidenkäyttö, nuoret

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	7	6
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	18	17
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	7	9
Pelaa rahapelejä viikoittain %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	5	5
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9	5
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	2	11
Käyttää nikotiinipusseja nykyisin, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	4	12
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	17	31
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5	13
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, %	2023	2025
8. ja 9. luokan oppilaista	11	11
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	23	28
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6	8

Päihteiden käyttö, aikuiset (Pirkanmaa)

Päivittäin tupakoivien osuus (%)	2024
20 - 64-vuotiaat	7,4
65 vuotta täyttäneet	7,4
Alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuus (%),	2024
20 - 64-vuotiaat	14,1
65 vuotta täyttäneet	5,8
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (%),	2024
20 - 64-vuotiaat	31,8
65 vuotta täyttäneet	40

HYTE-kerroin

- HYTE-kerroin eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa ohjaa kuntien hyvinvointityön kehittämistä ja tuottaa kuntakohtaista vertailukelpoista tietoa.
- HYTE-kerroin koostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista.
 - Toimintaa kuvaavat **prosessi-indikaattorit** (15) mittaavat nykytilannetta. "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on".
 - Kuntajohto, liikunta, perusopetus, kulttuuri
 - **Tulosindikaattorit** (5) mittaavat muutosta väestössä. "Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut"?
 - Koettu terveys, koulupudokkaat, työkyvyttömyyseläke, kaatumishoitojaksot, toimeentulotuki
- HYTE-kerroin **kuvaava kunnissa tapahtunutta hyvinvoinnin edistämisen muutosta** ja suhteuttaa sen kaikkien Suomen kuntien tilastolliseen muutokseen.

Kangasalan HYTE-kerroin	2023	2024	2025
HYTE-kerroin, 0 - 100	69	66	68
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	84	88	88
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	54	43	48
HYTE-kerroin euroa / asukas	19,4	20,3	20,9
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	641	679,7	711

- Kangasalan saama HYTE-kerroin raha on noussut vuosittain johtuen kansallisesta sijoittumisesta pisteytyksessä sekä asukasmäärän kasvusta.
- Kangasalan HYTE-kertoimen vuosittaisiin muutoksiin vaikuttavat eniten tulosindikaattoreiden muutokset. Ne ovat vaikeammin ennakoitavia kuin prosessi-indikaattorit, jotka mittaavat suoraan kunnan tekemistä. Lisäksi tulosindikaattoreiden skaalattuihin pisteisiin vaikuttaa muiden kuntien menestys.

HYTE-kerroinindikaattorit

Tulosindikaattorit skaalattu	2023	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä	62	38	53
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	62	62	44
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat	62	45	46
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat	52	22	49
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat	41	45	49

Tulosindikaattorit alkuperäisinä	2023	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	267,5	240,9	-
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	25	-	19
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	5,6	6,1	-
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,2	1,2	-
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	5,5	5,4	-

Prosessi-indikaattorit, pisteet	2023	2024	2025
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	41	41	-
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	81	81	-
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100	100	-
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100	100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä	0	0	0
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	100	100	100
Liikunnan edistämistä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100	100	100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	100	100	-
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100

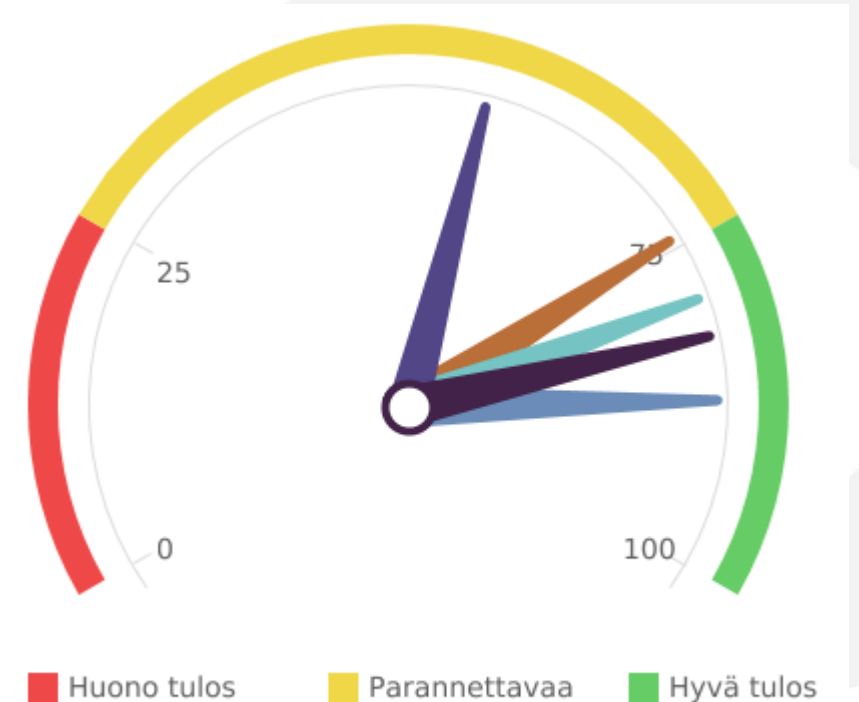
TEAviisari

TEAviisari mittaa kuntien terveyden edistämisasiivisuutta.

Se koostuu seitsemästä eri teemasta, joista osa päivitetään parillisina ja osa parittomina vuosina

- Vuoden 2025 aikana TEAviisariin päivitettiin tiedot kuntajohtosta, perusopetuksesta sekä kulttuurista.
- Kangasalan pistemäärä on koko maan keskitasolla, perusopetuksen ja kulttuurin osalta koko maan keskiarvoa parempi.

TEAviisarin pisteet	Kangasala 2024-2025	Koko maa
Kaikki sektorit	72	72
Kuntajohto	87	87
Perusopetus	74	64
Liikunta	56	69
Kulttuuri	79	77
Lukiokoulutus	82	69

Lisätietoja: Hyvinvointikoordinaattori Marjut Hietaniemi
marjut.hietaniemi@kangasala.fi

